

I danas, posle 25 godina od potpisivanja Dejtonskog mirovnog sporazuma, može se čuti da konflikti koji su doveli do rata nisu prevaziđeni, dok se kao nove posledice takvih konflikta javljaju ekonomski problem u BiH.

O tome kakve su ekonomske posledice Dejtona i šta je on uradio za ekonomiju BiH u proteklih 25 godina razgovorali smo sa Denisom Čarkadžićem, politikologom, Adisom Muhovićem, Izvršnim direktorom Centra za politike i upravljanje (CPU) i Admirom Čavalićem, ekonomskim analitičarem i direktorom udruženja "Multi".

Političari traže reviziju umesto da rade na razvoju

Još češće se poziva na reviziju Dejtona, formiranje neke drugačije države, nove birokratije, kao da će to rešiti stare probleme. Ti problemi potiču iz etničkih podela, najčešće se ističe dok se apostrofira da još uvek nema mira i jednakosti među Bošnjacima, Srbima i Hrvatima koji dele pasoš Federacije. Ali problem jeste u tome što se sva politička participacija svodi na etnički princip. Što se političari i javni govornici uvek vraćaju temama ovih podela, umesto da shvate kompleksnost života njihovih stanovnika, birača, makar ih samo tako gledali, u savremenom ekonomskom i poslovnom okruženju. U senci političkih nadglasavanja oko „nas“ i „njih“ i „onih trećih“, ostaje stvaran život građana zaglavljenih u onom trenutku u kome je potpisan Sporazum. Sam Dejtonski sporazum i način na koji je on oblikovao državu nije prepreka ekonomskom razvoju, ističu sagovornici Talasa. Ustavne odredbe i Dejton zapravo su često izgovor političarima za nedostatak merljivih ekonomskih rezultata, koji su posledica, ne oblika uređenja, već upravo loših odluka političke elite.

Zloupotrebe Ustava su razlog za niži standard

Dejtonski sporazum, te sam Ustav BiH kao njegov integralni deo, objasnio je za Talas politikolog iz Sarajeva Denis Čarkadžić, kao takvi nisu prepreka razvoju ekonomije u BiH. On podseća da je Ustavom propisano da se mogu uspostavljati i nove institucije koje njime nisu predviđene a koje bi omogućile jačanje ekonomije i privrede. Čarkadžić je istakao da uprkos tome i negativnoj ekonomskoj slici, postoje mogućnosti za razvoj i povlačenje sredstava iz EU. Kočničari su ovde - političari i politički interesi.

Dejton je balast jer je ekonomija neodvojiva od politike

Dejtonski sporazum samo definiše nadležnosti države, on nema poluge za ekonomski razvoj, ističe Adis Muhović, Izvršni direktor Centra za politike i upravljanje, za Talas. Osnovni problem, prema njegovoj oceni, jeste to što je ovaj dokument pisan za jedan trenutak i tadašnje probleme, sa idejom da se treba dorađivati, dok su neke od nadležnosti kako su

tada definisane, prevaziđene u izazovima savremenog doba. Zato je zastarelost ili nedovoljnost dejtonskog uređenja zabetonirana političkim posledicama sporazuma, smatra on, dodajući da ne možemo Dejton kriviti što političari ne ispunjavaju ciljeve koje su postavili sebi i obećanja koja su dali građanima.

On ističe da decentralizacija Federacije nije rezultirala zdravom konkurencijom, kao što bi se očekivalo, ali da je i centralizacija koja je prisutna u Republici Srpskoj učinila ovaj entitet siromašnijim jer sav novac kotroliše jedna politička stranka.

Vlast se bavi sobom a ne reformama

Ekonomsku sliku 25 godina nakon Dejtona opisao je za Talas i Admir Čavalić, ekonomski analitičar i osnivač udruženja „Multi“ koji ističe - BiH je malo tržište, koje se ovih 25 godina oslanja i konvergira prema Evropskoj uniji, što je po njegovom mišljenju dobro, ali istovremeno to znači da će svi poremećaji na velikim tržištima imati veliki uticaj i na život u BiH. On je to posebno naglasio u kontekstu aktuelne krize izazvane pandemijom korona virusa. On dodaje da je najpozitivnija stvar u vezi sa ekonomijom u BiH - monetarna politika, zato što je konvertibilna marka vezana za evro pa tu lokalne vlasti „ništa ne mogu da pokvare“. Činjenica je da je Dejtonskim sporazumom stvorena multietnička država sa kompleksnim uređenjem i glomaznom administracijom, ai ne mogu se svi problemi, naročito ekonomski, pripisati ovome. Time bi se zanemarila odgovornost političkih elita koje težeći partikularnim i kratkoročnim političkim interesima ograničavaju ekonomske slobode i delanje pojedinca. Nije li, recimo, i Švajcarska, pa i Kanada, primer multietničkog uređenja, čemu u globalnom multikulturalnom društvu teže i mnoge druge države, pa ipak to nije prepreka njihovom ekonomskom razvoju na način na koji se to vezuje za Bosnu i Hercegovinu.

Izvor: talas.rs